

1 Katere so različne vrste ukrepov?

Začasni ukrepi

Začasni ukrepi se uporabljajo za prehodno, tj. začasno ureditev razmerij med strankami ali kadar obstajajo pomisleki, da bi bila lahko izvršitev sodne odločbe ogrožena.

Na splošno so začasni ukrepi, izdani pred začetkom postopka v glavni stvari, urejeni s členom 74 in naslednjimi zakonika o civilnem postopku (zakon št. 99/1963, kakor je bil spremenjen), medtem ko so začasni ukrepi, izdani po začetku takega postopka, urejeni s členom 102 navedenega zakonika. Posebni začasni ukrepi za nekatere posebne primere so urejeni z zakonom o posebnih sodnih postopkih (zakon št. 292/2013), in sicer so to začasni ukrepi, s katerimi se ureja položaj mladoletnega otroka, ki ni deležen ustreznega varstva (člen 452 in naslednji), in začasni ukrepi za zagotovitev zaščite pred nasiljem v družini (člen 400 in naslednji). S členom 12 zakona št. 292/2013 so določena tudi nekatera posebna pravila, ki dopolnjujejo splošna pravila o začnih ukrepih v postopkih, ki spadajo na področje uporabe navedenega zakona.

Zavarovanje dokazov

Dokazi se zavarujejo, če obstaja bojazen, da dokazov pozneje ne bo mogoče izvesti oziroma da bo to zelo oteženo (npr. napake pri izpolnjevanju pogodbe o nakupu, katere predmet je pokvarljivo blago, ali zaslišanje prič, ki je hudo bolna ali v smrtni nevarnosti).

2 Pod katerimi pogoji se lahko odredijo taki ukrepi?

2.1 Postopek

Začasni ukrepi

Člen 74(3) zakonika o civilnem postopku (zakon št. 99/1963, kakor je bil spremenjen) določa, da se postopek za izdajo začasnega ukrepa začne z vložitvijo predloga.

Vendar člen 12 zakona št. 292/2013 določa, da lahko sodišče začasni ukrep odredi na lastno pobudo, če lahko na lastno pobudo začne tudi zadevni postopek (npr. postopek o varstvu mladoletnega otroka, postopek za odvzem poslovne sposobnosti, postopek za določitev skrbništva in postopek v zvezi s pogrešano osebo ali smrtjo). Sodišče v teh primerih odredi začasni ukrep po uradni dolžnosti.

Sodišče, pristojno za izdajo začasnega ukrepa, je sodišče, ki je pristojno za odločanje o glavni stvari; izjeme od tega pravila so navedene v členih 400 in 453 zakona št. 292/2013.

Dokazi se lahko zavarujejo:

pred začetkom postopka v glavni stvari, in sicer na predlog. Pristojno sodišče je sodišče, ki bi bilo pristojno za odločanje o glavni stvari, ali sodišče, v okrožju katerega so dokazi, ki jih je treba zavarovati;

med postopkom, in to tudi če predlog za zavarovanje dokazov ni vložen.

Stranke v zadevi naj bi bile navzoče pri zavarovanju dokazov, razen če bi lahko kakršna koli zamuda v zvezi s tem pomenila tveganje.

Dokazi se lahko zavarujejo tudi z notarskim zapisom (*notárský zápis*) ali zapisom izvršitelja (*exekutorský zápis*), če ta postopek poteka v navzočnosti notarja ali izvršitelja ali če je notar ali izvršitelj potrdil položaj.

2.2 Glavni pogoji

Začasni ukrep se lahko odredi:

če je treba začasno urediti razmerja med strankami;

če obstaja bojazen, da bo izvršitev sodne odločbe ogrožena;

za začasno ureditev razmerij.

Ocena, ali je treba začasno urediti razmerij med strankami, je odvisna od okoliščin posameznega primera. Začasni ukrep je odrejen samo, če je dokazana potreba po začasni ureditvi pravnih razmerij med strankami. Kar zadeva druge okoliščine, ki so upoštevne za odreditev takega začasnega ukrepa, zadostuje, da so dokazana vsaj dejstva, ki so bistvena za naložitev obveznosti na podlagi začasnega ukrepa.

Ogrožena izvršitev sodne odločbe

Če naj bi bil začasni ukrep odrejen zaradi bojazni, da bi bila lahko izvršitev sodne odločbe ogrožena, mora imeti upravičena stranka odločbo ali drug instrument, ki je podlaga za izvršitev sodne odločbe. Začasni ukrep se lahko odredi samo do takrat, ko sodna odločba postane izvršljiva, ali če obstajajo resni razlogi, zaradi katerih upravičena stranka do zdaj (začasno) ni bila sposobna zahtevati izpolnitve naložene obveznosti s sodno izvršbo. Hkrati morajo biti dokazana dejstva, ki utemeljujejo bojazen, da bi bila izvršitev sodne odločbe ogrožena (in sicer predvsem zaradi dolžnikovega ravnanja).

Predlog za izdajo začasnega ukrepa mora vsebovati podatke, določene s členom 42(4) in členom 75 zakonika o civilnem postopku (zakon št. 99/1963), pri čemer je treba med drugim navesti:

informacije o sodišču, pri katerem je predlog vložen;

kdo vloga predlog in na katero zadevo se nanaša, tj. dejstva, ki upravičujejo predlagani začasni ukrep;

cilj predloga, tj. kateri začasni ukrep predlaga vložnik;

datum, ko je bil predlog sestavljen, in podpis vložnika ali njegovega zastopnika;

opis dejstva, da je treba začasno urediti razmerja med strankami oziroma da obstaja bojazen, da bo izvršitev sodne odločbe ogrožena.

Predlogu je treba priložiti vse listine, na katere se vložnik sklicuje.

Vložnik mora do dneva vložitve predloga na lastno pobudo, tj. brez poziva sodišča, položiti varščino v višini 10 000 CZK; v zadevah v zvezi z odnosi med podjetji, ki izhajajo iz poslovnih dejavnosti, znaša varščina 50 000 CZK. Obveznost pologa varščine ne velja za predloge, ki se nanašajo na vprašanja socialnega varstva (npr. preživnine, zaposlitev ali odškodnina za telesne poškodbe). Če zahteva glede varščine ni izpolnjena, se predlog zavrne.

Varščina se uporablja kot zavarovanje zahtevka za nadomestilo škode ali druge izgube, ki bi jo lahko zaradi odreditve začasnega ukrepa utrpeli stranke ali tretje osebe (tj. osebe, ki niso stranke postopka za izdajo začasnega ukrepa).

S členom 12(3) zakona št. 292/2013 je določena izjema od zahteve glede pologa varščine, določene s tem zakonom.

Zavarovanje dokazov

Dokazi se lahko zavarujejo pred začetkom postopka v glavni stvari (če se to predlaga), če obstaja bojazen, da dokazov pozneje ne bo mogoče izvesti oziroma da bo to zelo oteženo. Dokazi se ne zavarujejo, če očitno nimajo nobene teže v postopku. Sodišče zavrne predlog za zavarovanje dokazov, če sumi, da vložnik predloga dejansko ni vložil zaradi zavarovanja dokazov, ampak je bil njegov namen drugačen (npr. da bi pridobil sicer nedostopne informacije o dejavnostih druge osebe).

Predlog za zavarovanje dokazov mora poleg splošnih podatkov vključevati opis dejstev, ki naj bi bila predmet izvajanja dokazov. Prav tako morajo biti dokazi, ki naj bi bili zavarovani, natančno opredeljeni.

3 Cilj in predmet takih ukrepov

3.1 Katere vrste premoženja so lahko predmet takih ukrepov?

Začasni ukrepi

Člen 76 zakonika o civilnem postopku določa, da se lahko z začasnim ukrepom stranki odredi, naj na primer plača preživnino, položi denar pri sodišču, izroči predmet v hrambo sodišču, ne razpolaga z nekaterimi stvarmi ali pravicami, nekaj stori, se nečesa vzdrži ali omogoči, da se nekaj stori. Ukrep se lahko nanaša na katero koli stvar v lasti zadevne stranke.

Sodišče lahko z začasnim ukrepom obveznost naloži drugi osebi, ki ni stranka v postopku, če se to lahko upravičeno zahteva (npr. če oseba kupuje nepremičnino ob polnem zavedanju, da jo kupuje od lastnika, ki ni izpolnil plačilnih obveznosti do upnikov).

Posebni začasni ukrepi na podlagi zakona št. 292/2013

Posebni začasni ukrep, s katerim se ureja položaj otroka na podlagi člena 452 in naslednjih, se uporabi, če mladoletni otrok ni deležen ustreznega varstva, in sicer ne glede na to, ali ima kdo pravico do varstva in vzgoje otroka, ali če so otrokovo življenje, normalni razvoj ali drugi pomembni interesi resno ogroženi ali so bili moteni. Sodišče z začasnim ukrepom uredi otrokov položaj za čas, ko je to nujno potrebno, tako da otroka namesti v primerno okolje, kot je navedeno v sklepu sodišča.

Na podlagi člena 400 in naslednjih se lahko tožencu naloži posebni začasni ukrep, pri čemer se s tem ukrepom od njega zahteva, naj zapusti skupno gospodinjstvo in njegovo bližnjo okolico, se ne približuje skupnemu gospodinjstvu in vstopa vanj ter se vzdrži vzpostavljanja stikov z vložnikom, kakršnega koli zalezovanja in nadlegovanja vložnika. Predlog mora vsebovati opis dejstev, iz katerega je razvidno, da je sobivanje vložnika in toženca v hiši ali stanovanju, v katerem imata skupno gospodinjstvo, za vložnika nevzdržno zaradi fizičnega ali psihičnega nasilja nad njim ali drugo osebo, ki živi v skupnem gospodinjstvu, ali opis dejstev, iz katerega je razvidno, da je vložnik žrtev zalezovanja ali nadlegovanja.

Zavarovanje dokazov

Predlog mora vsebovati tudi obrazložitev, zakaj vložnik predlaga zavarovanje dokazov. Kot dokazi se lahko uporabijo vsa sredstva, na podlagi katerih se lahko ugotovi dejansko stanje zadeve, zlasti zaslišanje prič, izvedensko mnenje, poročila in ugotovitve organov in pravnih oseb itd.

Eden od posebnih načinov zavarovanja dokazov je zavarovanje dokaznega predmeta v zadevi, ki se nanaša na pravice intelektualne lastnine (člen 78b zakonika o civilnem postopku (zakon št. 99/1963)). Oseba, ki je bila priča kršitvi pravice intelektualne lastnine, ima *locus standi*. Pristojno sodišče je okrožno sodišče, na območju pristojnosti katerega je bil predmet zavarovan. Zavaruje se lahko naslednje: zadevno blago, materiali in orodja ter dokumenti v zvezi z zadevnim blagom.

3.2 Kakšni so učinki takih ukrepov?

Začasni ukrepi

Začasni ukrep je začasni sklep, namenjen varstvu vložnika. Izda se za varstvo vložnikove pravice, ki je bila kršena ali je ogrožena. Vložnik z izdajo začasnega ukrepa ne pridobi pravic, o katerih je treba še odločiti. Prav tako to ni sredstvo za obravnavo predhodnega vprašanja. Samo dejstvo, da je bil izdan začasni ukrep, tudi ne sme vplivati na odločanje sodišča o glavni stvari. Dolžniki lahko tudi po izdaji začasnega ukrepa še naprej razpolagajo s svojim premoženjem, vendar morajo ravnati v skladu z izdanim ukrepom.

Sodišče lahko vsakomur, ki resno ovira potek postopka, zlasti tako, da brez upravičenega razloga ne pride na sodišče ali ne upošteva sklepa sodišča, naloži plačilo denarne kazni v višini do 50 000 CZK. Če zavezanec sklepa o začasnem ukrepu ne izpolni prostovoljno, lahko ta sklep izvrši sodišče. Kazen za oviranje izvršitve uradne odločbe ali odstranitve (iz skupnega gospodinjstva) je določena tudi v členu 337(2) zakona št. 40/2009, tj. kazenskega zakonika, v katerem je opredeljen prekršek oviranja izvršitve uradne odločbe ali izgona.

3.3 Kakšna je veljavnost takih ukrepov?

Začasni ukrepi

Začasni ukrep za določen čas

Sodišče lahko v sklepu o začasnem ukrepu določi, da je ukrep časovno omejen, čeprav tožnik (vložnik) tega ni zahteval.

Naložitev obveznosti vložitve tožbe ali druge vloge za začetek postopka

Sodišče, ki odredi začasni ukrep, vložniku (tožniku) tudi naloži, naj v roku, določenem ob izdaji ukrepa, pri sodišču vloži vlogo za začetek postopka (tožbo) v glavni stvari.

Začasni ukrep ostane veljaven, dokler se ne izteče oziroma ga sodišče ne odpravi.

Začasni ukrep preneha veljati, če vložnik v roku, ki ga je določilo sodišče, ne vloži vloge za začetek postopka; če zahtevku v glavni stvari ni ugodeno; če je zahtevku v glavni stvari ugodeno in je preteklo več kot 15 dni od takrat, ko je sodna odločba v zadevi postala izvršljiva; ali če se je obdobje, določeno za začasni ukrep, izteklo.

Sodišče odpravi začasni ukrep, če ni več razlogov, zaradi katerih je bil odrejen.

Člen 400 in naslednji zakona št. 292/2013 določajo, da začasni ukrep traja en mesec od datuma, ko postane izvršljiv (člen 408), in da se lahko to obdobje podaljša, odvisno od začetka postopka v glavni stvari.

Člen 452 in naslednji zakona št. 292/2013 določajo, da začasni ukrep traja en mesec od datuma, ko postane izvršljiv (člen 459), in da se lahko to obdobje podaljša.

Zavarovanje dokazov

Dokazi se zavarujejo v roku, ki ga določi sodišče, ali čim prej. Stranke so lahko navzoče pri zavarovanju dokazov, vendar te pravice nimajo, če bi kakršna koli zamuda pomenila tveganje. Stranke imajo po začetku postopka v glavni stvari pravico, da podajo pripombe na ponujene dokaze in vse izvedene dokaze. Poleg tega se lahko stranke zaslišijo.

4 Ali se je zoper ukrep mogoče pritožiti?

Začasni ukrepi

Odločitve o začnih ukrepih se sprejmejo v obliki sklepa sodišča. Sklep o začasnem ukrepu postane izvršljiv z objavo. Če ni objavljen, postane izvršljiv, ko je vročen osebi, ki jo zavezuje. Pisni izvod začasnega ukrepa se vroči strankam v postopku in tretji osebi (če je obveznost naložena tej tretji osebi), če pa se ukrep nanaša na obveznost, da se ne razpolaga z nepremičnino, se izvod pošlje tudi pristojnemu oddelku zemljiške knjige. Sklep o začasnem ukrepu postane izvršljiv z objavo ali vročitvijo (člen 76d zakonika o civilnem postopku) in pomeni podlago za izvršitev sodne odločbe.

Dopustne so pritožbe zoper sklepe o začasnem ukrepu. Vložijo se pri sodišču, ki je izdalo izpodbijani sklep, vendar jih dejansko obravnavajo drugostopenjska sodišča, tj. okrožna ali višja sodišča. Pritožbe se vložijo v 15 dneh po prejemu pisnega izvoda sklepa.

Če upravičena stranka pravočasno vloži dopustno pritožbo, sklep ne postane pravnomočen, dokler pritožbeno sodišče ne sprejme pravnomočne odločbe o pritožbi. Vendar sklep o začasnem ukrepu postane izvršljiv (tj. upošteva se postopek v skladu s tem sklepom) po izteku roka za izpolnitev, ki začne teči na datum vročitve; če ni naložena obveznost izpolnitve, postane izvršljiv ob vročitvi. Sodišče lahko odloči, da je sklep o začasnem ukrepu izvršljiv šele, ko postane pravnomočen, razen če je to v nasprotju z naravo začasnega ukrepa ali bi onemogočilo njegov namen.

Člena 409 in 463 zakona št. 292/20013 vsebujeta določbe o pritožbah zoper posebne začasne ukrepe na podlagi navedenega zakona.

Zadnja posodobitev: 09/11/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvornika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.